CZU: 327.57:355.1(478):341.217(4)

PERSPECTIVE DE FORTIFICARE A SECURITĂȚII REGIONALE ÎN CONTEXTUL ADERĂRII REPUBLICII MOLDOVA LA UNIUNEA EUROPEANĂ[27]

Serghei SPRINCEAN[28]

ORCID: 0000-0002-7411-9958

https://doi.org/10.59295/csienu2025.05

Informații despre recenzenți:

Victor Juc, m.c. al AȘM, prof. univ., dr. hab. în politologie, director al ICJPS al USM, 069253628

Grigore Pîrțac, conf. univ., dr. în polit., decanul Facultății de Științe Politice și Relații Internaționale, USEM, 068494111

Rezumat: *Uniunea Europeană și Republica Moldova cooperează, în vederea fortificării securității, prin intermediul Parteneriatului Estic pentru a-și consolida relațiile politice și economice, iar Acordul de asociere Uniunea Europeană - Republica Moldova permite Republicii Moldova, pe lângă alte aspecte, să beneficieze de o zonă de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare, sporind sustenabilitatea economică. În pofida abordării personalizate, Republica Moldova trebuie să îndeplinească criterii clare de reformă pentru a accesa fondurile prevăzute de Planul de Creștere, pentru a putea obține acces extins la fonduri europene, dar și pentru a spori încrederea cetățenilor în instituțiile naționale și cele ale Uniunii Europene. Succesul eforturilor Republicii Moldova de aderare la Uniunea Europeană este evaluat și din perspectiva obținerii unui nivel acceptabil a securității interne, din punct de vedere a capacității instituțiilor statului de a fortifica securitatea regională prin sporirea coordonării dintre instituțiile statelor partenere. De asemenea, coordonarea între instituțiile Uniunii Europene reprezintă un aspect important care include dialogul interinstituțional, platforme digitale comune, schimbul rapid de date, coordonare în gestionarea crizelor ca urmare a diversității priorităților și competențelor*

27 Articolul este elaborat în cadrul subprogramului de cercetare: 01.05.01 „*Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politologice și sociologice”* și în cadrul proiectului „*Camps and Camp-Like Settings in Urban Environments: Bridging Humanitarian and Development Activities”*, finanțat de SNIS.

28 doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar, Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al USM, e-mail: sprinceans@yahoo.com .

și poate reprezenta un model de bune practici pentru Republica Moldova în contextul optimizării managementului riscurilor și vulnerabilităților pe dimensiunea securității umane, dar și în domeniul securității naționale.

Cuvinte cheie: securitate, Uniunea Europeană, Republica Moldova, insecuritate regională, securitate umană, Acord de Asociere, reformă.

PROSPECTS FOR STRENGTHENING REGIONAL SECURITY IN THE CONTEXT OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA'S ACCESSION TO THE EUROPEAN UNION

Abstract: *The European Union and the Republic of Moldova cooperate to strengthen security through the Eastern Partnership to strengthen their political and economic relations, and the European Union-Republic of Moldova Association Agreement allows the Republic of Moldova, among other things, to benefit from a deep and comprehensive free trade area, enhancing economic sustainability. Despite the personalized approach, the Republic of Moldova must meet clear reform criteria to access the funds provided for by the Growth Plan, to be able to obtain extended access to European funds, but also to increase citizens' trust in national and European Union institutions. The success of the Republic of Moldova's efforts to join the European Union is also assessed from the perspective of achieving an acceptable level of internal security, in terms of the capacity of state institutions to strengthen regional security by increasing coordination between the institutions of the partner states. Also, coordination between the institutions of the European Union is an important aspect that includes interinstitutional dialogue, common digital platforms, rapid data exchange, coordination in crisis management due to the diversity of priorities and competencies and can represent a model of good practices for the Republic of Moldova in the context of optimizing risk and vulnerability management in the dimension of human security, but also in the field of national security.*

Keywords: security, European Union, Republic of Moldova, regional insecurity, human security, Association Agreement, reform.

Introducere

Transformările geopolitice pe fundalul încheierii Războiului Rece au condus spre o agendă globală de reformare a sectorului de securitate prin introducerea conceptului de securitate umană ca și răspuns la complexita-

tea de noi amenințări, riscuri și vulnerabilități generate în acest context [8, p. 47; 68, p. 73; 41, p. 113; 15, p. 233; 51, p. 79]. La fundamentarea teoretică a paradigmei au contribuit atât mediul academic, cât și experții ONU care au structurat metodologic semnificația noțiunii de securitate umană [9, p. 34; 38, p. 482; 64, p. 524; 67, p. 55]. Astfel, siguranța persoanei, în noua configurație, devine elementul central plasat înaintea securității statului, în conformitate cu realitățile socio-economice proiectate de sfârșitul sec. XX [10, p. 106; 43, p. 277; 47, p. 49; 63, p. 150]. Disoluția unor entități statale și regimuri politice totalitare au creat premisele constituirii atât a regimurilor democratice, cât și escaladării variatelor conflicte din aceste regiuni, cu repercusiuni profunde asupra securității persoanelor și comunităților din care fac parte [11, p. 115; 21, p. 159; 31, p. 256; 58, p. 508].

Importanța subiectului abordat în actualul context geopolitic pornește de la premisa că unitatea națională este un factor-cheie în dezvoltarea economică, socială și politică [13, p. 221; 14, p. 23; 22, p. 161; 28, p. 10; 33, p. 193], iar statele care reușesc să creeze și să mențină un sentiment puternic de apartenență și solidaritate au o capacitate mai mare de a depăși crizele și de a construi societăți reziliente [2, p. 57]. Agresiunea militară a Federației Ruse asupra Ucrainei a făcut posibil ca Republica Moldova să obțină statutul de stat candidat la aderarea în UE și să demareze procesele de negociere [12, p. 543; 18, p. 43; 23, p. 1334, p. 48]. Însă, statul nostru trebuie să își fortifice politicile privind securitatea umană, fiind o precondiție indispensabilă calității de membru în cadrul comunității [16, p. 31127, p. 183; 45, p. 353; 57, p. 534].

Metodologia aplicată

Metodologia aplicată în cercetare vizează un set de metode și abordări teoretico-conceptuale pentru a elucida în actuala investigație perspectivele de fortificare a securității regionale din Sud-Estul Europei, mai cu seamă în contextul în care Republica Moldova este angajată actualmente în mod plenar în procesul de aderare la Uniunea Europeană [17, p. 28; 20, p. 101; 30, p. 243; 49, p. 177; 66, p. 40]. Astfel, au fost aplicate asemenea metode precum: analiza studiilor statistice bazate pe indicatori naționali și internaționali, metodă care permite interpretarea datelor conform componentelor securității umane [19, p. 202; 25, p. 12; 48, p. 119; 65, p. 33]. La fel, recurgerea la o asemenea metodă precum analiza comparativă a unor studii de caz din diverse zone ale regiunii vizate din Sud-Estul Europei poate conduce spre identificarea unor practici care ar putea fi preluate și adaptate

în contextul specific național al Republicii Moldova, pentru o mai eficientă angajare în procesul de aderare la Uniunea Europeană [26, p. 333; 29, p. 1332, p. 189; 53, p. 43].

Rezultatele investigației

Republica Moldova, prin poziționarea sa geografică, reprezintă o componentă a arhitecturii bazinului Mării Negre, regiune ce în condițiile actuale amplifică provocările de securitate odată cu declanșarea războiului din Ucraina la data de 24 februarie 2022 [24, p. 21];. Acest fapt a generat repercusiuni atât asupra sistemului regional de securitate, cât și la nivel internațional, generând crize majore cum ar fi cele politice, economice, sociale, energetice, alimentare, de mediu, cât și în sistemul relațiilor internaționale [35, p. 266; 50, p. 89; 61, 40]. Atacul militar al Federației Ruse asupra Ucrainei a condus spre obținerea statutului de stat candidat la aderarea în cadrul Uniunii Europene, cât și decizia privind începerea negocierilor de aderare a Republicii Moldova la UE [37, p. 83; 56, p. 556; 62, p. 151]. Astfel, proiectarea statului nostru în componența Uniunii Europene aduce cu sine atât beneficii, cât și amplifică amenințări și vulnerabilități interne, manifestate încă de la proclamarea suveranității și independenței RM. Decizia Consiliului European și Comisiei Europene din noiembrie 2023 [5] privind inițierea negocierilor de aderare, cât și comunicatul Parlamentului European care solicită instituțiilor naționale ”*importanța continuării procesului de reformă..., nu numai pentru atingerea obiectivului politic de aderare la UE, ci în primul rând pentru îmbunătățirea tangibilă a nivelului de trai al moldovenilor”* [6].

Indicele Dezvoltării Umane (IDU) reprezintă un evaluator asupra nivelului de dezvoltare al unei țări, utilizat de către Biroul pentru Raportul de Dezvoltare Umană al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) în Raportul său elaborat anual. Indicele integrează factori esențiali precum speranța de viață, educația și venitul național brut per capita pentru a înțelege progresul statelor în materie de dezvoltare umană. Conform Raportului PNUD pentru anii 2023-2024, intitulat „*Depășim impasul: redefinim cooperarea într-o lume polarizată*” [69], IDU pentru anul 2022 plasează Republica Moldova pe locul 86 din 193 de țări și teritorii. Valoarea IDU pentru Republica Moldova este de 0,763, ceea ce pune statul nostru în categoria țărilor cu dezvoltare umană înaltă.

Conform reprezentanței PNUD în Republica Moldova [7], experții constată că în ultimii treizeci de ani, Moldova a înregistrat o creștere cu 10,9%

a valorii IDU (de la 0,690 la 0,763). De la proclamarea independenței până în prezent, speranța de viață la nivel național a crescut cu 0,6 ani (68,6 ani în 2022), anii preconizați de școlarizare cu 4,6 ani (14,9 ani în 2022), iar media anilor de școlarizare cu 2,7 ani (11,8 ani în 2022). În același timp, în aceeași perioadă de referință, venitul național brut pe cap de locuitor a scăzut cu aproximativ 7,8% (12,964 dolari SUA în 2022). În acest context, PNUD în colaborare cu Biroul Național de Statistică, a emis un raport analitic privind sărăcia multidimensională a Republicii Moldova pentru anii 2022 [1]. Vom menționa doar câteva referințe din constatările-cheie: în anul 2022, aproape 811 mii de persoane din Moldova (31,1% din populație) erau sărace din punct de vedere monetar conform pragului național al sărăciei (2942 MDL pe lună); 716 mii de persoane (27,5% din populație) erau sărace din punct de vedere multidimensional, deoarece se confruntau cu deprivări în cel puțin 35% din indicatorii ponderați; fiecare persoană săracă din punct de vedere multidimensional este, în medie, deprivată în 46,5% de indicatori ponderați etc.

Nivelul de sărăcie cauzat de lipsa unor reforme care să îmbunătățească nivelul de trai al populației, percepția corupției endemice în cadrul instituțiilor naționale, sărăcia energetică, dezvoltarea economică flecară afectează aderența persoanei și comunităților la valorile și obiectivele socio-politice ale unui stat, sporește neîncrederea în structurile sale, produce crize, escaladează conflicte interne, slăbește securitatea umană și, într-un final, unitatea națională [39, p. 14; 42, p. 14853, p. 143; 60, p. 98]. Când politicile publice și deciziile politice nu reușesc să ofere siguranță economică, acces echitabil la resurse, guvernare transparentă, se erodează coeziunea socială, încrederea cetățenilor în instituții, diviziunile sociale se accentuează, crește riscul de instabilitate politică. Rezultatele Referendumului din toamna 2024 privind aderarea Republicii Moldova la UE a demonstrat cu prisosință fragmentarea societății la nivel național, lipsa unei viziuni unitare a populației privind aspectul de politică externă a statului, cât și asupra interesului național. În atare condiții, discursul public, în loc să consolideze, a marginalizat unele segmente ale societății, a subliniat diferențele culturale și lingvistice, conducând la tensiuni și radicalizare în mediul online. Prin urmare, lipsa unui consens socio-politic asupra unui obiectiv de importanță națională creează vulnerabilități care pot fi exploatate atât intern, cât și de ordin extern.

O reformă importantă privind sistematizarea și ierarhizarea documentelor de politici publice care pot integra dimensiunea de securitate umană

a avut loc în anul 2020, odată cu adoptarea Hotărârii de Guvern Nr. 386 din 17-06-2020 cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice [3]. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ au constat în necesitatea unui sistem de planificare la nivel central consolidat, care să elaboreze documente calitative, să stabilească clar responsabilitățile, să raporteze și să monitorizeze realizarea obiectivelor enunțate. Actul normativ menționat ierarhizează aceste documente, descrie modalitatea prin care, în urma modificărilor operate, să se producă impactul așteptat asupra statului și societății, clasificându-le în Strategii pe termen lung (6-10 ani) și Programe pe termen mediu (3-5 ani). HG contribuie la detalierea și concretizarea acțiunilor ce urmează a fi implementate într-un domeniu sau subdomeniu de activitate, după cum urmează:

1) Strategia Națională de Dezvoltare;
2) Programul de activitate al Guvernului;
3) Planul Național de Dezvoltare;
4) Cadrul bugetar pe termen mediu;
5) Planul anual al Guvernului;
6) Planul anual al autorității publice.

Din șirul menționat vom prezenta *Strategia Națională de Dezvoltare* [4] ce reprezintă documentul național de viziune strategică pe termen lung care indică direcțiile de dezvoltare a statului Republica Moldova și a societății sale, stabilește prioritățile, obiectivele, indicatorii și țintele angajamentelor internaționale asumate [40, p. 40; 55, p. 95]. Documentul are drept prioritate Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, a fost adoptat după câțiva ani de instabilitate politică și ține cont de noile angajamentele care derivă din statutul de țară-candidat pentru aderarea la UE, obținut în a. 2022. Propune o ”*viziune de dezvoltare centrată pe om, unde omul este beneficiar, nu resursă sau instrument al dezvoltării*”, axată pe 10 obiective centrale. Astfel, introducerea conceptului de securitate umană în condițiile provocărilor sistemul internațional de securitate adoptă o abordare holistică în cadrul acestui document, având la bază concluzia în urma implementării precedentei Strategii Moldova 2020.

Chiar și cea mai bună organizare a documentelor naționale prioritare nu poate reprezenta soluția depășirii tuturor crizelor cu care se confruntă un stat [44, p. 30; 54, p. 464]. Peisajul internațional de securitate impune Republicii Moldova o serie de provocări și amenințări, de la instabilitate

regională la amenințări transnaționale. Implementarea unui sistem național de securitate comprehensiv necesită nu doar expertiză tehnică și financiară, ci și angajamentul ferm al autorităților și al societății civile în vederea implementării reformelor necesare, inclusiv și în materie de securitate umană [46, p. 346]. Totodată, statutul de stat candidat la aderarea în UE impune Republicii Moldova asigurarea funcționării unui cadru legislativ și aplicarea eficientă a acestuia privind componentele securității umane. Consolidarea unității naționale va fi posibilă odată cu transformările pozitive din sferele securității economice, sociale, sanitare, securitatea juridică a persoanei, securitatea de mediu, securitatea fizică și personală, securitatea comunitară și politică.

Concluzii:

Securitatea regională a zonei din Sud-Estul Europei, din care face parte și Republica Moldova, este supusă unui proces complex de transformare, mai cu seamă în contextul în care, atât Republica Moldova, care este angajată actualmente în mod plenar în procesul de aderare la Uniunea Europeană, cât și Ucraina care, la fel, se regăsește pe același parcurs european, dar este afectată actualmente de devastatorul război de apărare pe care este nevoită să-l ducă contra regimului dictatorial de la Kremlin. Prin urmare, evoluțiile geopolitice globale și regionale precum creșterea influenței Rusiei prin amenințarea aplicată statelor europene, cu precădere statelor din estul Europei, ascensiunea Chinei în contextul confruntării explicite cu SUA, schimbările climatice și alte amenințări transnaționale au necesitat o reevaluare a strategiei de securitate și politicii externe a UE, parte din care, năzuiește să devină și Republica Moldova. Aceste elemente au fost relevante în elaborarea și implementarea de către Uniunea Europeană din 2016 a unei noi strategii privind dimensiunea sa de securitate, denumită oficial „*Global Strategy for the European Union's Foreign and Security Policy*", care a reprezentat un cadru orientativ pentru acțiunea și cooperarea UE în domeniul securității și politicilor externe în următorii ani. Astfel, Strategia promovează o abordare holistică a securității, recunoaște că securitatea UE este interconectată cu evenimentele și tendințele din întreaga lume, din care derivă importanța apărării intereselor și valorilor europene într-un mediu global competitiv, iar regiune Sud-Est Europeană redevine un teatru de confruntări geopolitice cu repercusiuni importante asupra stabilității regiunii și a creșterii numărului de provocări complexe de securitate pentru statele din această regiune, inclusiv pentru Republica Moldova.

Referințe bibliografice:

1. Biroul Naţional de Statistică şi PNUD/ elaborare: Aurelia Spătaru [et al.]. Analiza sărăciei multidimensionale în Republica Moldova în anul 2022: Raport analitic. Chișinău: Biroul Naţional de Statistică, 2024. 52 p.
2. CHULITSKAYA, T.; MATONYTE, I.; GUDELIS, D.; SPRINCEAN, S. *From Scientific Communism to Political Science: The Development of the Profession in Selected Former Soviet European States*. In: Opportunities and Challenges for New and Peripheral Political Science Communities. A Consolidated Discipline? Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan, Springer International Publishing. Chapter 3, 2022. p. 51-85.
3. Cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice: HG Nr. 386 din 17-06-2020. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26-06-2020, Nr. 153-158 art. 509.
4. Cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030": LEGE Nr. 315 din 17-11-2022. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 21-12-2022, Nr. 409-410 art. 758.
5. European Commission. Republic of Moldova 2023 Report. [online]. Disponibil: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/d8ef3ca9-2191-46e7-b9b8-946363f6db91_en?filename=SWD_2023_698%20Moldova%20report.pdf. (vizitat 07.04.2025).
6. Parlamentul European. PE solicită începerea negocierilor cu Republica Moldova pentru aderarea la UE. [online]. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/pdfs/news/expert/2023/10/press_release/20230929IPR06137/20230929IPR06137_ro.pdf. (vizitat 07.04.2025).
7. PNUD Moldova. Inegalitățile și șocurile multidimensionale ar putea limita dezvoltarea umană în Moldova, 2024. [online]. Disponibil: https://www.undp.org/ro/moldova/press-releases/inegalitatile-si-socurile-multidimensionale-ar-putea-limita-dezvoltarea-umana-moldova-potrivit-unui-raport-pnud (vizitat 07.04.2025).
8. SOHOȚCHI, T.-S.; SPRINCEAN, S. Importanța asigurării securității umane pentru fortificarea sistemului electoral al Republicii Moldova. In: *Conferința anuală a Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral*. 11.11.2022, Cahul. 2022, pp. 47-60.
9. SPRINCEAN, S. *Simbioza securităţii şi interesele republcii moldova în perspectiva extinderii UE.* Republica Moldova în contextul noii arhitecturi de securitate regională: Materialele conferinţei ştiinţifice internaţionale, 24 mai 2024. Chişinău: AMFA, 2025, p. 32-44.
10. SPRINCEAN, S. *Provocări securitare în perioada crizei sanitare și pandemiei Covid-19.* În: Mandatul de securitate: probleme actuale de interpretare, legislație și practică. Chișinău: Print-Caro, 2020, p. 104-109.
11. SPRINCEAN, S. *Development of conceptual apparatus of the contemporary security studies for better analysis of securing good governance and democracy*. In: Election

Integrity and the Quality of Democracy: Challenges and Pathways to Good Governance. The work of the materials of the international scientific conference. Chișinău: CEP USM. 2025, p. 110-123.
12. SPRINCEAN, S. *Evoluția metodologiei de cercetare în studiile de securitate în contextul noilor provocări geopolitice*. În: Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene. Ediția a 7-a. Chișinău: USEM (Pulsul Pieței). 2025, p. 542-553.
13. SPRINCEAN, S. *Valențe conceptual-metodologice ale unor categorii și noțiuni specifice domeniului securității.* În: Conferința Internațională "Consolidarea rezilienței sociale prin valorificarea capitalului uman în contextul aderării Republicii Moldova și Ucrainei la Uniunea Europeană", 17-18.10.2024. Chișinău: Editura USM, 2024, p. 219-226.
14. SPRINCEAN, S. *Deepening human security and industrial symbiosis in the context of the EU enlargement*. In: Industrial Symbiosis from a technical perspective: challenges and opportunities. Bruxelles, September 10, 2024. Yecla, Spain: Technological Centre of Furniture and Wood of the Region of Murcia (CETEM). COST Action CA22110 Cooperation, development and cross-border transfer of Industrial Symbiosis among industry and stakeholders (LIAISE). 2024, p. 21-27.
15. SPRINCEAN, S. Dezvoltarea umană și siguranța persoanei în contextul preocupărilor pentru securitatea umană. In: *Studii și cercetări juridice.* Chișinău: CEP USM, Partea 7-8. Subcap. 7.1. 2024, pp. 231-239.
16. SPRINCEAN, S. *Prioritățile de securitate națională prin prisma obiectivelor de securitate umană în contextul perspectivei de extindere a UE.* În: Conferința Internațională Jean Monnet "Mecanisme și modele de adoptare a deciziilor la nivel local/regional/central",19-20 aprilie 2024 / Coord. L. Roșca. Chișinău: Print-Caro, 2024, p. 309-318.
17. SPRINCEAN, S. Aspecte securitare ale procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. In: *Securitatea umană și socială în statul democratic*, 27 octombrie 2023. Chișinău: Tipografia "Print-Caro", 2023, p. 25-32.
18. SPRINCEAN, S. Perspective de ajustare a principiilor securității umane în condițiile unui nou context geopolitic. In: *Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, Ed. Volumul X. Cahul: CentroGrafic, 2023, Vol.10, Partea I, p. 40-44.
19. SPRINCEAN, S. Provocări contemporane la adresa securității umane și siguranței persoanei. In: *Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală.* Chișinău: CEP USM, 2023, Volum 1, pp. 202-209.
20. SPRINCEAN, S. Siguranța persoanei în contextul sistemului de asigurare a securității umane. In: *Parteneriatul Estic: spre o comunitate a democrației și prosperității*, Ed. 16. Chișinău: "Print-Caro" SRL, 2023, 1, pp. 98-105.
21. SPRINCEAN, S. *Corelații ale problematicii siguranței persoanei și securității umane cu domeniul drepturilor omului.* În: *Studii și cercetări juridice.* Chișinău: Tipografia Centrală. Partea a 6-a. Subcap. 7.1. 2023, p. 157-170.

22. SPRINCEAN, S. *Sustainability of public policies for strengthening personal safety and human security in conditions of political instability in the East-European region*. In: Evaluation of Policies on Social Inclusion, Migration, in particular interventions related to integration. The 2nd PROFEEDBACK Conference. 12-13.09.2022. PROFEEDbook2. COST Action CA20112 PlatfoRm OF policy Evaluation community for improvED EU policies and Better ACKnowledgement - PROFEEDBACK. University of Maribor, Slovenia. 2022, p. 156-164.
23. SPRINCEAN, S. *Considerații privind implocarea tinerilor în alegeri*. În: Digest electoral. Revistă de analiză, teorie şi cercetare în domeniul electoral. Ediția VIII. Decembrie 2022, p. 7-18.
24. SPRINCEAN, S. Modernizarea domeniului securității ca obiect de studiu și disciplină didactică. In: *Studii naționale de securitate*, 2022, nr. 1(5), pp. 18-27.
25. SPRINCEAN, S. *Siguranța persoanei în condițiile necesității asigurării securității în domeniul electoral*. În: Digest electoral. Revistă de analiză, teorie şi cercetare în domeniul electoral. Ediția VII. Iunie 2022, p. 6-17.
26. SPRINCEAN, S. *Rolul securității umane în consolidarea sistemului național de securitate*. În: Interconexiunile integrării sociale și consolidarea sistemului național de securitate: Monografie colectivă; colegiul de redacție: Ludmila Roșca [et al.]. Chișinău: Print-Caro. Cap. 11. 2022, p. 329-359.
27. SPRINCEAN, S. *Politici de asigurare a securității umane în condiții pandemice*. În: Top 10 probleme politice a societății în contextul pandemiei de coronavirus de tip nou. Chișinău: Tipografia Centrală. Subcap. 2.5. 2022, p. 179-218.
28. SPRINCEAN, S**.** *The role of personal safety in ensuring the protection of human rights in the Republic of Moldova*. In: Защита прав человека в периоды внешнеполитической напряженности: материалы Всерос. науч-практ. конф. с Междунар. участием (Саранск, 26 мар. 2021 г.). Саранск, 2021. Ч. 1, с. 5-13.
29. SPRINCEAN, S. *Practici electorale incluzive pentru fortificarea securităţii umane şi siguranţei persoanei*. În: Digest electoral. Revistă de analiză, teorie şi cercetare în domeniul electoral. Ediţia VI. Decembrie 2021, p. 7-22.
30. SPRINCEAN, S. *Sporirea securității și siguranței persoanei și progresul domeniului culturii ca deziderate ale Acordului de Asociere RM-UE*. În: Revista Studiul artelor şi culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 1 (38), 2021, p. 243-248.
31. SPRINCEAN, S. *Cultura securitară a persoanei prin prisma acordului de asociere a Republicii Moldova cu Uniunea Europeană în contextul pandemiei de COVID-19*. In: *Studiul artelor şi culturologie: istorie, teorie, practică*. 2021, nr. 4(41), pp. 256-260.
32. SPRINCEAN, S. *Perspective de asigurare a siguranței persoanei în contextul realizării securității umane.* În: Studii Naționale de Securitate. Revistă științifico-practică. Nr. 1(1), 2020, p. 185-200.
33. SPRINCEAN, S. *Știința Deschisă în sprijinul asigurării securității umane și siguranței persoanei*. În: *Știința Deschisă în Republica Moldova*. Ediția 2, 27-28.10.2022. Chișinău. Chișinău: "Print-Caro" SRL, 2022, p. 187-200.

34. SPRINCEAN, S. *The role of civil unity in the process of ensuring human security in the Republic of Moldova.* In: Правовые аспекты нациестроительства в России: история и современность. Материалы Всероссийской научной конференции с международным участием. 17.04.2020 г. Саранск: ЮрЭксПрактик. 2020, p. 44-51.
35. SPRINCEAN, S. *Libertatea individuală şi siguranţa persoanei ca imperative didactice.* În: Tradiție și perspective în didactica modernă. Vol. 4. Alba Iulia: Aeternitas, 2020, p. 263-268.
36. SPRINCEAN, S. *Importanța modelelor etice și deliberative în formarea comportamentului politic.* În: Tradiție și perspective în didactica modernă. Vol. 3. Universitatea „1 Decembrie 1918" Alba-Iulia. Alba-Iulia: Aeternitas. 2019, p. 212-219.
37. SPRINCEAN, S. *Imperative bioetice și securitare ca repere în educație și cercetare*. În: Educaţia din perspectiva valorilor. Tom XIV. Summa Paedagogica. Conf. Șt. Int. „Educaţia din Perspectiva Valorilor", Ed. a X-a*,* Alba-Iulia. 10-11.10.2018. 2019. București: Eikon, p. 80-85.
38. SPRINCEAN, S. *Politica securității umane în Republica Moldova în contextul provocărilor și oportunităților mediului regional de securitate*. În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurare a parcursului european. Chișinău: Tipografia Centrală. Subcap. 5.2. 2019, p. 477-497.
39. SPRINCEAN, S. *Unele stringențe și imperative în studiile contemporane de securitate*. În: Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităţilor de securitate şi asigurare a parcursului european. / Republica Moldova în contextul provocărilor interne şi externe la adresa securităţii naţionale (Partea a III-a). Chișinău: Tipografia Centrală. 2019. Cap. 1, p. 5-20.
40. SPRINCEAN, S. *The Role of Human Security in Identifying New Perspectives of Development of the Education in the Field National Security*. În: Revista „Current and Future Perspectives on Teaching and Learning". Universitatea „1 Decembrie 1918" Alba-Iulia. Nr. 1 (1), 2019, p. 36-43.
41. SPRINCEAN, S. *Insecuritatea umană în contextul securității naționale: oportunități de evaluare.* În: Riscuri și amenințări la adresa securității naționale: tehnici de analiză și evaluare. Ghid metodologic. Chișinău: F.E.P. "Tipografia Centrală". 2019. Subcap. 3.5, p. 105-114.
42. SPRINCEAN, S. *Cultura securitară ca fundament al bunăstării societății*. În: Revista Studiul artelor şi culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 2 (35), 2019, p. 148-153.
43. SPRINCEAN, S. *Filosofia supraviețuirii: repere și perspective*. În: Revista de Filosofie, Sociologie și Științe politice. Nr. 3, 2019, p. 275-278.
44. SPRINCEAN, S. *Imperativele securitare ale societății contemporane*. În: Perspectivele și problemele integrării în spațiul european al cercetării și educației / Prospects and problems of research and education integration into the European area. Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" Cahul. Vol. VI. Partea 1, 2019, p. 29-33.
45. SPRINCEAN, S. *Importanța studiului concepției securității umane pentru o dezvoltare sustenabilă a societății.* În: Tradiție și perspective în didactica modernă. Vol. 2. Conf. Șt. Int. "Didactica - Tradiție, Actualitate, Perspective". Ed. IV-a. Universitatea

"1 Decembrie 1918" Alba Iulia. 18-19.05.2018. București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A. 2018, p. 352-359.
46. SPRINCEAN, S. *Bioetica politică ca perspectivă de extindere disciplinară și metodologică a domeniului bioeticii globale*. În: Tradiție și perspective în didactica modernă. Vol. 2. Conf. Șt. Int. "Didactica - Tradiție, Actualitate, Perspective". Ed. IV-a. Universitatea "1 Decembrie 1918" Alba Iulia. 18-19.05.2018. București: Editura Didactică și Pedagogică, R.A. 2018, p. 345-352.
47. SPRINCEAN, S. *Contribuții bioetice la reformarea sistemului de asigurare a securității umane în Republica Moldova*. În: Buletinul ştiinţific al Universităţii de Stat "Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul, Seria "Științe Sociale". 2018, nr. 2 (8), 2018, p. 41-55.
48. SPRINCEAN, S. *Aspecte etice în procesele electorale în perspectiva eficientizării instituțiilor puterii de stat*. În: Impactul sistemului electoral asupra capacității de funcționalitate a instituțiilor puterii de stat din Republica Moldova. Cap. 8. Chișinău: Tipografia Centrală, 2018, p. 118-130.
49. SPRINCEAN, S. *Componenta socio-culturologică a securității umane în contextul dezvoltării sustenabile a sociumului.* În: Revista Studiul artelor şi culturologie: istorie, teorie, practică. Nr. 2 (31), 2017, p. 176-183.
50. SPRINCEAN, S. *Conceptual, methodological and bioethical perspectives of strengthening human security in Republic of Moldova.* În: Cross Border Journal for International Studies / Universitatea „Dunărea de Jos" Galați. Vol. 2, nr. 4, 2017, p. 81-94.
51. SPRINCEAN, S. Securitatea umană și bioetica. Chișinău: Tipografia Centrală, 2017. 304 p.
52. SPRINCEAN, S. *Problematica securității umane în contextul evoluției societății contemporane*. În: Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul evoluțiilor geopolitice regionale. Cap. 4. Chișinău: Tipografia Centrală. 2016, p. 77-94.
53. SPRINCEAN, S. *Imperativul promovării securității umane în contextul procesului de integrare europeană a Republicii Moldova.* În: Republica Moldova în contextul oportunităților de modernizare: necesități de democratizare, securitate și cooperare. Cap. 10. Chișinău: Tipografia Centrală, 2016, p. 139-155.
54. SPRINCEAN, S. *Importanța securității umane în optimizarea politică și bioetică a managementului crizelor globale*. În: Political Science, International Relations and Security Studies. International Conference Proceedings. The Xth Edition. [Sibiu], 27-29 May 2016, p. 461-470.
55. SPRINCEAN, S.; BECCIU, S. *Perspectiva postmodernă asupra problematicii siguranței omului în contextul provocărilor contemporane*. În: Revista de științe politice și relații internaționale (Institutul de științe politice și relații internaționale „Ion I. C. Brătianu") [București], Tomul XVIII, Nr. 2, 2021, p. 91-100.
56. SPRINCEAN, S; COSTA, Bruno Daniel Ferreira. *Theoretical-methodological perspectives in researching person's safety in the context of the necessity of security redimensioning*. În: Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene. Ediția a 7-a. Chișinău: USEM (Pulsul Pieței). 2025, p. 554-563.

57. SPRINCEAN, S; GRIGORIU, I. *Perspective civilizaționale în procesul de asigurare a securității umane.* În: Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene. Ediția a 7-a. Chișinău: USEM (Pulsul Pieței). 2025, p. 531-541.
58. SPRINCEAN, S; SÎTARI, D. *Politici educaționale universitare europene ca imperative ale dezvoltării durabile și securității umane.* În: Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene. Ediția a 7-a. Chișinău: USEM (Pulsul Pieței). 2025, p. 507-520.
59. SPRINCEAN, S; SLUTU N. *Ajustarea și aprofundarea obiectivelor de securitate umană în contextul fructificării perspectivei de extindere a UE*. În: Analele Științifice ale Universității de Studii Europene din Moldova. Ediția VIII. Chișinău: Pulsul Pieței. 2024, p. 91-96.
60. SPRINCEAN, S.; SOHOȚCHI, T.-S. *Ensuring human security in the conditions of the COVID-19 pandemic.* In: Sakharov readings 2021: environmental problems of the XXI century. Часть 1. Минск: ИВЦ Минфина, 2021, p. 95-98.
61. SPRINCEAN, S.; SOHOȚCHI, T-S. *Incursiuni în studiul securității umane și siguranței persoanei*. În: Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației. US "Bogdan Petriceicu Hasdeu". Vol. VIII, partea 1. Cahul: USC. 2021, p. 38-42.
62. SPRINCEAN, S.; SOHOȚCHI, T.-S. *Incursiuni educaționale în cercetarea problematicii securității umane și siguranței persoanei.* În: Tradiție și perspective în didactica modernă. Vol. 5. Conf. Șt. Int. *„Didactica: tradiție, actualitate, perspective", ed. VII-a,* **21-22.05.2021.** Alba Iulia: Aeternitas, 2021, p. 149-153.
63. SPRINCEAN, S.; SOHOȚCHI, T.-S. *Human security and personal safety approaches to the contemporary East-European security challenges.* In: Розвиток політичної науки: європейські практики та національні перспективи: матеріали Міжнародної XI науково-практичної конференції, Чернівці, 27 травня 2021 року. Чернівці: Технодрук, 2021. с. 149-156.
64. SPRINCEAN, S; TOCARJEVSCHI, A. *Exercitarea controlului asupra sectorului de securitate de către instituțiile politice.* În: Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene. Ediția a 7-a. Chișinău: USEM (Pulsul Pieței). 2025, p. 521-530.
65. SPRINCEAN, S; CATAN, A; ȚONCU, S. Perspective teoretice asupra promovării securității umane prin mecanisme ale statului de drept. In: *Vector European*. 2022, nr. 2, p. 30-35.
66. SPRINCEAN, S.; PÎRȚAC, Gr,; SYCHEV, A. *Human security and ethics in support for sustainable developmen*t. In: *Vector European*. 2022, nr. 1, pp. 38-42.
67. SPRINCEAN, S.; PÎRȚAC, Gr.; MIHALAȘ, V. *Importanța procesului electoral în cadrul statului democratic.* In: Vector European. 2021, nr. 2, p. 52-57.
68. SPRINCEAN, S.; SOHOȚCHI, T-S.; MITROFANOV, Gh. *Perspective educaționale privind importanța securității umane și siguranței persoanei în context global.* În: Tradiție și perspective în didactica modernă. Vol. 6. Conf. Șt. Int. *„Didactica: tradiție, actualitate, perspective", ed. VIII-a,* **20-21.05.2022.** Alba Iulia: Aeternitas. 2022, p. 70-74**.**

69. UNDP. Human Development Report 2023/2024. Breaking the gridlock: Reimagining cooperation in a polarized world. PDF ISBN: 9789213588703, Online ISSN: 2412-3129. [online]. Disponibil: https://hdr.undp.org/system/files/documents/global-report-document/hdr2023-24reporten.pdf (vizitat 08.04.2025).

Date despre autor:

Serghei SPRÎNCEAN este conferențiar universitar, doctor habilitat în științe politice la Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice al Universității de Stat din Moldova. Autor a peste 280 de publicații despre asigurarea securității umane în societățile în tranziție, corelarea moralității cu politica și drepturile omului, rolul grupurilor de interese și de presiune în procesul decizional. Coordonează echipa națională în proiectul finațat de SNIS - „*Camps and Camp-Like Settings in Urban Environments: Bridging Humanitarian and Development Activities*" (2025-2026), fiind și coordonator al programului instituțional „*Securitatea națională a Republicii Moldova în contextul aderării la Uniunea Europeană: abordări juridice, politice și sociologice*" (2024-2027).